

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfatter(e): Helene Alsvoll og Synne Clausen Bolstad

Kandidatnummer(e): 5061 og 5087

Tittel: Inkludering av flerspråklige barn i barnehagen

Fag:
BULL

Hoved begreper i oppgaven:
inkludering, mangfold, språk, trygghet, foreldresamarbeid og fellesskap

Stavanger

03.01.2023

dato/år

Sammendrag

Vi har tatt for oss problemstillingen om hvordan flerspråklige barn inkluderes i barnehagen, ettersom dette er relevant for økningen av flerspråklighet i barnehagen. I teoridelen belyses relevant teori om inkludering, mangfold, språk, trygghet og foreldresamarbeid. Metodedelen beskriver hvordan vi har arbeidet med å samle dokumenter til vår dokumentanalyse, og hvorfor vi har valgt disse. Vi har valgt å analysere 20 forskjellige dokumenter, bøker og artikler. Analysene blir senere presentert og gruppert i ulike kategorier for å samle dem. Deretter drøftes analysene i lys av teorien og settes opp mot hverandre. Det som drøftes er hvor viktig pedagogen er for å inkludere de flerspråklige barna, betydningen av å ha et godt foreldresamarbeid og det å se mangfoldet som en ressurs. Vi har også sett på hva trygghet innebærer for barnet i den sammenheng at de tør å bidra og delta, og dermed inkludere seg selv og bli en del av fellesskapet. Avslutningsvis oppsummerer vi funnene og samler dataen vi har brukt.

Forord

Vi vil starte med å takke vår veileder, Catharina Petronella Johanna van Trijp, for fin veiledning og svar på spørsmål vi har stilt. Vi vil også takke hverandre for godt samarbeid gjennom hele prosessen. Til slutt vil vi takke barnehagelærerutdanningen ved UiS for nyttig undervisning og læringsutbytte.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	4
<i>1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling .....</i>	<i>4</i>
<i>1.2 Problemstilling.....</i>	<i>4</i>
<i>1.3 Avgrensninger.....</i>	<i>5</i>
<i>1.4 Oppgavens oppbygging .....</i>	<i>5</i>
2.0 Teori.....	5
<i>2.1 Inkludering.....</i>	<i>5</i>
Musikk	6
<i>2.2 Språklig mangfold.....</i>	<i>7</i>
<i>2.3 Pedagogens samarbeid med foreldre .....</i>	<i>9</i>
3.0 Metode.....	12
<i>3.1 Valg av metode.....</i>	<i>12</i>
<i>3.2 Valg av dokumenter.....</i>	<i>13</i>
<i>3.3 Forskningsetikk.....</i>	<i>13</i>
4.0 Analyse	14
<i>4.1 Språklig mangfold.....</i>	<i>14</i>
<i>4.2 Inkludering.....</i>	<i>16</i>
<i>4.3 Trygghet gjennom foreldresamarbeid .....</i>	<i>19</i>
5.0 Drøfting	21
Avslutning	23
Litteraturliste	24

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Tema vi har valgt er inkludering av flerspråklige barn. Vi har valgt dette tema da vi ser en stor økning av flerspråklige barn i barnehagene. Ifølge Statistisk Sentralbyrå ved søk gjennom fakta om innvandring, var antallet innvandrere til Norge i 1975 på 19 551 personer, mens i 2021 var tallet 53 947. I norske barnehager i dag er 1 av 5 barn minoritetsspråklige (SSB, 2022). Videre i teksten vår vil vi bruke begrepene minoritetsspråklig og flerspråklig om hverandre, ettersom vi definerer de nokså likt. Antallet av minoritetsspråklig barn i barnehagen i Norge har økt betraktelig fra 2012 - 2021 (SSB, 2022). Dette skyldes innvandring i befolkningen, og det har også ført til en økning i innvandrerbarn som går i barnehage. Barna har ikke tilgang på samme norskopplæring i barnehage som i skole, derfor er det essensielt at vi som barnehagelærere finner ulike strategier for å få de flerspråklige barna til å føle seg inkludert (Kunnskapsdepartementet, 2020). Flerspråklige barn har behov for å bli sett og hørt, utvide kunnskapene sine og delta på lik linje med de andre barna i barnehagen. Barna må bli inkludert for å være en del av fellesskapet i barnehagen (Giæver, 2015, s. 165).

Når vi ser på disse tallene, blir det grunnleggende å se på hva rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017) sier om dette. I delen om mangfold og gjensidig respekt skrives det om at barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Videre står det at barnehagen skal bruke mangfold som ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres kulturelle og individuelle forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

1.2 Problemstilling

Problemstillingen vår er som følger:

“Hvordan blir flerspråklige barn inkludert i barnehagen?”.

Vi lever i et mangfoldig samfunn og derfor ønsker vi å se på hvordan barn med flerspråklig bakgrunn inkluderes i barnehagens hverdag, og hvordan dette fokuseres på. Antallet flerspråklige barn øker kontinuerlig, og denne økningen sørger for større språklig variasjon i barnehagen.

1.3 Avgrensninger

Vi har valgt å avgrense oppgaven med å fokusere på noen nøkkelord. Nøkkelordene vi har valgt er mangfold og inkludering, språk, foreldresamarbeid, fellesskap og trygghet. Disse ordene er relevant for vår problemstilling om inkluderingen av flerspråklige barn, da de er omfattende når man fokuserer på det å innlemme flerspråklige barn og skape samhold i barnehagen.

1.4 Oppgavens oppbygging

Oppgaven består av seks ulike deler; innledning, teori, metode, analyse, drøfting og avslutning. I teoridelen skal vi ta for oss relevant faglitteratur, samt faglige begreper. Deretter belyser vi metoden vår, som er dokumentanalyse, og hvordan vi bruker denne metoden til å svare på vår problemstilling. Senere presenterer vi dokumentene vi har analysert, og drøfter dette opp mot teori i drøftingsdelen. Avslutningsvis oppsummerer vi og konkretiserer våre funn.

2.0 Teori

2.1 Inkludering

Inkluderingsbegrepet er omfattende, men Maryann Jortveit (2017, sitert i Larsen & Slåtten, 2019, s. 113) hevder at inkludering handler om likeverdighet og rettferdighet, der alle er aktivt deltakende og bidrar ut fra egne forutsetninger. Hun sier at i barnehagen handler inkludering om deltakelse i det sosiale fellesskapet, der alle skal bli sett og hørt. Alle skal ha rett til å delta og alle skal ha mulighet til å leke, lære og utvikle seg (Larsen & Slåtten, 2019, s. 113).

Arendt (1996, sitert i Giæver) hevder at det å jobbe med barnehagen som en inkluderende språkarena handler om å forstå mangfoldet av perspektiver som preger en flerkulturell barnehage (Giæver, 2015, s. 15). Ifølge Høigård (2013) trenger alle barn anerkjennelse (bekreftelse på handlinger) og identitetsbekreftelse (positiv tilbakemelding på hvem de er) (Høigård, 2013, s. 146). Flerspråklige barn kan havne utenfor fellesskapet i barnegruppen, og barnehagelæreren har derfor en essensiell rolle når det handler om inkludering i barnehagen. For å skape et inkluderende fellesskap, handler ikke dette nødvendigvis om at alle er enige, men om aktørene finner en måte å bevege seg i samme retning. I barnehagen kan

barnehagelæreren skape et inkluderende miljø, der det er mulig å være ulike sammen, og bli anerkjent for det (Giæver, 2015, s. 16).

Skogdal (2014, sitert i Haugen et al.) hevder at inkludering kan bli sett på som et ideal og en visjon, som samfunnet skal sikte mot, mens deltakelsen kan måles som inkludering i praksis. Inkludering handler om å være sammen med andre og bygge varige vennskap, dele erfaringer og bli en del av fellesskapet. Videre legges det til at det å bli savnet når en ikke er til stede er et kriterie for å føle seg inkludert (Haugen et al., 2015, s. 21-22). Ainscow og Miles (2008, sitert i Haugen et al.) hevder at inkludering handler om å fremme deltagelse og læring for alle blant annet ved å anerkjenne forskjellighet og mangfold (Haugen et al., 2015, s. 22).

Underoverskrift: Tilknytning og trygghet

Å føle at en tilhører et felles bosted kan bidra til en sterkere fellesskapsfølelse og samhørighet i barnegruppen. Man skal ikke se bort ifra det positive med at barna kan ha tilhørighet til flere land, men barnehagegruppen kan også sette fokus på identitetsbygging rundt det at barna tilhører samme bosted her i Norge. Om personalet velger å sette dette i fokus, og se på det positive med å tilhøre samme barnehage, kan dette skape et utgangspunkt for samhandling og lek blant barna (Giæver, 2015, s. 90).

Når barnet først skal begynne i barnehagen er det sentralt å ha en forelder eller noen andre barnet er trygge på til stede, da de kan kommunisere på morsmål (Sjøvik, 2014, s. 181). Å få god og tillitsfull kontakt, der barnet får hjelp til å oppfatte barnehagen som et trygt sted, kan være en utfordring for de ansatte. Når de skal kommunisere med flerspråklige barn må de ta i bruk andre midler for å forstå hverandre, som for eksempel kroppsspråk eller tegning. Dette kan de gjøre samtidig som de setter norske ord på det. Det vil føre til at barnet tilegner seg språket i samspill med barn og voksne. Ressurssterke barn vil ta i bruk fantasien og finne løsninger på hvordan de kan kommunisere, mens andre barn gjerne trenger mer hjelp (Sjøvik, 2014, s. 181).

Musikk

For at de flerspråklige barna skal bli inkludert i fellesskapet i barnehagen, kan språket være essensielt, altså at barna forstår og snakker samme språk. Med musiske aktiviteter i barnehagen kan flerspråklige barn som er i ferd med å lære seg norsk bli lett fenget, og med sangleker, rim og regler med bruk av bevegelser og rytme til, kan barna føle at de er inkludert

i fellesskapet i barnehagen (Høigård, 2020, s. 168). Regler og sanger med bruk av bevegelser, er noe alle kan prøve å være med på. De flerspråklige barna kan gjerne ikke si eller forstå ordene riktig enda, men bevegelsene kan de derimot være med på. Etter hvert når barna har hørt sangen eller reglen nok ganger, kan de prøve seg på å si ordene som hører til (Høigård, 2020, s. 153-154). Det å bruke slike sangleker og regler med bevegelser, kan bidra til at alle barna er deltakende, og føler seg inkludert i barnegruppen.

Barn som ikke mestrer majoritetsspråket i barnegruppen, kan falle utenfor og ikke bli inkludert i leken, da barn som lærer seg andrespråket kan bli tause i første periode. Det kan derfor være sentralt å lære andrespråket på lik linje med morsmålet (Sjøvik, 2014, s. 180). I musiske aktiviteter er det mye språklæring. Å synge sanger på norsk kan for flerspråklige barn være lettere enn å snakke på norsk. Men når barna synger sanger med et fortellende innhold gjentatte ganger, kan dette være med på å lære seg å mestre lengre og fortellende tekster (Høigård, 2020, s. 168-169). Flerspråklige barn som begynner å mestre andrespråket gjennom sang, kan i denne sammenheng bli mer trygge på språket og dermed lettere bli inkludert i leken, ved at de evner å gjøre seg forstått.

2.2 Språklig mangfold

Mangfold kan ses på flere ulike måter, som kulturelt, språklig og religiøst. Vi har valgt å fokusere på mangfold i den sammenhengen at barnehagen har et mangfold av ulike morsmål og språk. Barnehagen er en arena der mange ulike mennesker med forskjellig bakgrunn møtes og inngår i relasjoner med hverandre. For personalet innebærer det at man må kunne forholde seg til ulike mennesker med forskjellige forutsetninger, erfaringer, forventninger og behov (Glaser, 2019, s. 113). I barnehagesammenheng kan man møte flere ulike holdninger til mangfold. Personalet i barnehagen har kanskje egne kunnskaper og erfaringer, i tillegg til foreldrene, og hvilke strukturelle og politiske rammer barnehagen forholder seg til. Barnehagene i dag danner et språklig, kulturelt og religiøst mangfold. Barnehagelæreren må derfor møte mangfoldet som ressurs, der barnehagen har mulighet for utvikling, og ikke et problem og hinder for barnehagens virksomhet (Glaser, 2019, s. 113-114).

Arendt beskriver et “fremtredelsesrom” som “der mennesker omgås hverandre som handlende og talende”. Et fremtredelsesrom kan tolkes som et sted med plass til å undre seg over forskjellige livsverdener, der alle har rom for å handle, snakke, og til å bli sett, hørt,

forstått og respektert på lik linje med de andre. Ved å gi rom til et mangfold av perspektiver skapes en felles verden. Barnehagen er en arena der mennesker med ulike bakgrunn og forståelse av virkeligheten introduseres, og utvikles til noe felles. I det fremtredelsesrommet barnehagen skaper, trenger man ikke ha samme oppfatning, men alle må ha respekt og forståelse for hverandres meninger. Man har som barnehagelærer ansvar å ivareta det språklige og kulturelle mangfoldet, på tross av ulike ytringer, meninger og handlinger man ikke har støtt på før (Giæver, 2015, s. 15).

Stortinget fastslår at man skal være bevisst på bruken av mangfold som ressurs. Mangfold som begrep handler om det å inkludere og verdsette kulturelle variasjoner. Dette er noe barnehagen må se og bruke for å utvikle en arena for forebygging, inkludering og sosial utjevning (Meld. St. 24 (2012–2013), s. 12). Ifølge Hovdelien (2013, sitert i Giæver) er kulturen flytende og i stadig endring. Hovdelien fokuserer ikke på individuelle forskjeller, men ønsker se på enkeltindivider og deres tilhørighet i fellesskapet (Giæver, 2015 s. 24).

Barnehagen er den arenaen der flere minoritetsspråklige barn lærer norsk som sitt andrespråk (Sjøvik, 2014, s. 180). Å lære seg majoritetsspråket i barnegruppen er sentralt for inkluderingen, da flerspråklige barn lett kan falle utenfor leken når de ikke snakker det samme språket (Giæver, 2015, s. 87). Det har vist seg at noen flerspråklige barn kan bli stille i perioder når de skal lære seg et nytt språk. Bjork-Willén (2009, sitert i Sjøvik) hevder at den tause perioden varer lengre desto yngre barna er når de blir introdusert til et nytt språk, men det er veldig individuelt. Perioden kan bli beskrevet som en respektiv periode, der barnet prøver å sette sammen mening med bildene de møter (Sjøvik, 2014, s. 180).

For å gi barna anerkjennelse og identitetsbekreftelse må barnehagelæreren gjøre noen grep i barnegruppen (Høigård, 2013, s. 146). For eksempel kan personalet møte barna med et “god morgen” på barnas morsmål, og lære seg enkelte ord eller fraser som er viktige for barnet. Personalet kan også inkludere hele barnegruppen med å lære å si hei på de ulike språkene som finnes på avdelingen, samt lære seg sanger, rim og regler, og å telle. Sangene, rim og reglene blir felleseie for alle i barnehagen, og ikke en splitt i de ulike språkene (Høigård, 2013, s. 146). Barnehagen kan også ha en velkomstplakat som henger tydelig på avdelingen, med noen hilsningsord på alle de aktuelle språkene i barnegruppen, som kan være en fin måte å synliggjøre språkmangfoldet på. Foreldre kan være med å bidra og veilede personalet med uttalen av de ulike ordene, noe som de kan sette pris på. Barna får positiv oppmerksomhet for

språket sitt, i tillegg til at det er spennende og lærerikt for de enspråklige barna å erfare andre språk, noe som er verdifullt for det flerspråklige barnet (Høigård, 2013, s. 146).

Vist (2012, sitert i Giæver, 2015) påpeker at læringen av språk sitter bedre i hodet om man lar følelser påvirke. Å arbeide med språk bør være spennende og gøy for barna. Det å ha positive interaksjoner og samhandlinger med andre vil gi barn motivasjon til å bruke språket. Ettersom barns morsmål er sterkt knyttet til identitet, og forståelse av språk innebærer å bruke det norske språket, må disse brukes simultant (Giæver, 2015, s. 77).

Ifølge Bleken (2002, sitert i Giæver) må språket læres ved å bli tatt i bruk, og dette må barna ha motiv til å ville gjøre. Ved å ha dialoger med personer de har tillit og opplever god kontakt med, vil barnet kjenne på nysgjerrighet og bli interessert til å ta samtalen videre. Situasjoner der barn føler engasjement for dialog kan føre til språkstimulering. Hverdagslig kommunikasjon er basis for å arbeide med språk. Språket blir brukt til å uttrykke seg, på samme tid som det er et måte å kommunisere sammen med andre (Giæver, 2015, s. 85). For at barna skal kunne utvikle en god språkforståelse er det essensielt å ta i bruk hendelser og temaer som barna har uttrykket engasjement rundt. Felles opplevelser og interesser kan styrke relasjonene i barnegruppen. Læring av språk er en helhetlig, kroppslig prosess. Løkken (1996 sitert i Giæver) forklarer det slik, at det barna gjør i barnehagen, tankemessige-, kroppslige- og språklige handlinger, blir gjort til en del av kroppen. Det blir dermed en del av barns følelsesliv og identitet (Giæver, 2015, s. 77).

2.3 Pedagogens samarbeid med foreldre

I en mangfoldig barnehage skal pedagogen se på mangfoldet av kulturer og språk som en ressurs, og ikke et hinder (Glaser, 2019, s. 114). Gjervan et al. (2012, sitert i Giæver) hevder at den flerspråklige utviklingen og inkluderingen som skjer i barnehagens flerkulturelle fellesskap, skal jobbes aktivt med av personalet. I årsplanen setter de ulike mål knyttet flerspråklighet og inkludering, som personalet er forpliktet til å arbeide opp mot. Mål knyttet til mangfoldet i barnegruppen skal brukes for å utvikle best mulig læringsplattform. En plan for inkludering av mangfoldet vil være essensielt for å oppnå målene i en flerkulturell barnehage (Giæver, 2015, s. 159).

Barn møter et mangfold av kulturer og sosiale bakgrunner i barnehagen. Ifølge Hovdelien (2013, sitert i Giæver) er det slik at barn som lærer språk og samhandling, går gjennom en

kulturell sosialisering (Giæver, 2015, s. 77). Barnehagen skal jobbe systematisk med språk og språkstimulering, med et mål om at alle barn skal føle seg inkludert. Barn med ulik bakgrunn enn majoriteten, trenger mer støtte når barna skal lære noe nytt. Alle skal være likeverdige deltakere, og personalet skal lære barna om barnehagens verdier, slik at ingen faller utenfor (Giæver, 2015, s. 19).

Ved hjelp av tospråklige assistenter kan barna med minoritetsspråk få oppklaring og forklaring. Barn har behov for å bli sett og hørt, og assistentene bidrar til at barna får påvirke, utvide kunnskapene sine og delta på lik linje med de andre barna i barnehagen. Tospråklige assistenter hjelper barna å bygge videre på de begrepene barna allerede har på morsmålet sitt (Giæver, 2015, s.165). For å styrke barnehagen som kulturell arena er det nyttig å ha et godt samarbeid mellom tospråklige assistenter og barnehagelæreren. Med et positivt fokus på flerspråklighet i barnehagen, kan dette gi inkluderende holdninger til barnegruppen. Om barnehagen legger til rette med tospråklige assistenter, kan dette bidra til å styrke identitetene til de minoritetsspråklige barna. Assistentene kan belyse hva de mestrer og er opptatt av, som kan forsterke samhandling mellom barna (Giæver, 2015, s. 166).

Dersom språkstimulering kun skjer i planlagte aktiviteter, kan dette svekke erkjennelsesprosessen barnet går gjennom før de integrerer språket som en del av selvet. Å tilrettelegge rom for lek med språk i hverdagslige situasjoner er med på å styrke språkmiljøet på lik linje med pedagogiske opplegg. (Giæver, 2015, s. 83). Bruker personalet språk aktivt sammen med barn vil barna få lyst å bruke det selv. Palludan (sitert i Giæver, 2015) hevder at barn som oppfører seg upassende de verdiene barnehagen har satt, ikke opplever anerkjennelse fra personalet ved bruk av utvekslingstonen. De føler seg gjerne uhørt og ignorert som følge av dette (Giæver, 2015, s. 19). Vygotsky (2001, sitert i Giæver, 2015) har beskrevet i sin teori at språket først utvikles gjennom sosiale samhandlinger, og videre gjennom indre bearbeiding (Giæver, 2015, s. 77). Får barna brukt språket i samhandling med andre, vil de knytte bånd og få motivasjon til å ha meningsfulle samtaler, og dermed ta det norske språket til seg og gjøre det til en del av sin egen identitet.

Barnehagen har som mål å tilrettelegge for barnets trivsel og utvikling i barnehagen, og personalet må derfor ha god kommunikasjon med foreldre (Glaser, 2019, s. 112). Forståelse og samarbeid er ikke alltid like enkelt. Man kan støte på foreldre med ulikt syn på hva som er best for deres barn. Dette kan føre til utfordringer. Barnehage personalet ønsker å forstå og

bli forstått, og skal utvide både sitt og foreldrene sine perspektiver og komme til en enighet (Glaser, 2019, s. 112). Rammeplanen fastslår at barnehagen har ansvar for å etablere et godt samarbeid med foreldre. Barnehagen har som plikt å sørge for at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). De ansatte må diskutere og reflektere over egen praksis og rutiner i forhold til samarbeid med foreldre. Personalet må være bevisst på hvordan de forholder seg til språklig og kulturelt mangfold, og hvilke holdninger, kunnskaper og erfaringer det er som gjelder i barnehagen (Glaser, 2019, s. 111-112).

Foreldresamarbeid er en sentral del av det å jobbe i barnehage, og det er essensielt for både barn og foreldre, kanskje spesielt for flerspråklige familier. De flerspråklige familiene kan ha egne erfaringer og tanker om hva en barnehage er og ulike forventninger til samarbeidet mellom barnehage og hjemmet (Glaser, 2019, s. 115). Glaser hevder at tilhørighet og anerkjennelse er essensielt for å sikre barna god livskvalitet, utvikling og læring. Samarbeid mellom foreldre og personalet er med på å garantere barnas trygghet og trivsel. For at foreldrene skal føle seg trygge og fornøyde, er barnas opplevelse av barnehagen avgjørende. Barnehagen skal ha som mål å ha glatt overgang mellom hjem og barnehage, og da må samarbeidet mellom foreldre og personalet være godt (Glaser, 2019, s. 111).

Ifølge rammeplanen skal barnehagen legge til rette for foreldresamarbeid, og personalet skal ha god dialog med foreldrene (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29). Barnehagen har også som mål å tilrettelegge for barnets trivsel og utvikling i barnehagen, og personalet må derfor kommunisere godt med foreldre. Forståelse og samarbeid er ikke alltid like enkelt. Man kan støte på foreldre med ulikt syn på hva som er best for deres barn. Dette kan føre til utfordringer. Barnehagepersonalet ønsker å forstå og bli forstått, og skal utvide både sitt og foreldrene sine perspektiver og komme til en enighet (Glaser, 2019, s. 112).

Som nevnt over skriver Vibeke Glaser (2019) at det er forskjell på å møte mangfold som ressurs enn som et problem. Ser man på det som en ressurs gir dette mulighet for utvikling av barnehagen som en mangfoldig arena. Om mangfoldet blir sett på som et problem, blir det et hinder for barnehagens virksomhet. Gjennom foreldresamarbeidet kan dette få konsekvenser, da det kan være ulike forståelser av og tilnærminger til mangfold mellom personalet og foreldrene. Barnehagen må inngå et nært samarbeid med foreldrene for å kunne støtte barn ut fra deres egne individuelle forutsetninger. Foreldrene er de viktigste ressurspersonene i

barnets liv, og med et nært samarbeid med hjemmet kan barnehagen støtte barna ut fra deres egne forutsetninger, erfaringer, kunnskaper og behov, da foreldrene kjenner barnet best og har kunnskap om dets interesser, mestring og kompetanse (Glaser, 2019, s. 114). I de første ukene for de flerspråklige barna i barnehagen kan personalet gjennom dialoger med foreldrene få oversikt over barnas språklige bakgrunn og interessene i det enkelte barns liv. Barnehagelæreren kan dermed tilpasse seg noe i barnets livsverden som er kjent for dem fra før, som kan styrke barnets gradvise tilhørighet til barnegruppen (Giæver, 2015, s. 120).

Barn bruker sine tidligere erfaringer når de skal innlemmes i fellesskapet i barnehagen. Opplevelser og erfaringer barna danner seg blir gjort til en del av barnets væremåte. Handlingene deres blir påvirket av kulturell selvforståelse. Barna utvikler kulturell selvforståelse ved å speile seg i andre og ved å tilpasse seg omgivelsene. Dersom barnehagen og hjemmet jobber godt sammen, vil barnet oppleve en glatt overgang. Ferdigheter, vanene og verdiene barna har lært hjemme kan være avgjørende for om barnet føler at de passer og hører inn i fellesskapet. Dersom disse strider med barnehagens arena og barnet kjenner på at de ikke mestrer aktiviteter og gjøremål, og stadig blir kjeftet og rettet på for det de sier og handlingene deres, vil ikke barnet kjenne på en tilhørighet i barnehagen (Giæver, 2015, s. 20-21).

3.0 Metode

3.1 Valg av metode

Metoden vi har valgt å bruke er dokumentanalyse. Vi skal samle inn ulike dokumenter og analysere deres synspunkt i lys av vår problemstilling. Vi har valgt noen nøkkelord som vi bruker når vi søker etter dokumenter. Ordene vi søker etter er for eksempel mangfold og inkludering, språk, foreldresamarbeid, fellesskap og trygghet. Vi ser litt på statistikk, samt finner bøker på biblioteket, og artikler og dokumenter på internett.

Vi har valgt å bruke dokumentanalyse da vi selv føler det er mer forutsigbart. Med intervju eller observasjon kjente vi var utfordrende med tanke på å forstå og lytte til det informanten sier, og følte det var lettere å ha noe som allerede var skrevet som vi kunne se på mens vi skrev. Kildene vi har brukt har blant annet vært ulike nettsider, forskningssider og årsplaner fra ulike barnehager, samt rammeplanen for barnehagen og bøker. Vi var interessert i å se hva

som sto skrevet om inkluderingen av flerspråklige barn i barnehagen. I dokumentanalysen brukte vi kildekritikk, noe som blir mer presisert nedenfor.

3.2 Valg av dokumenter

Vi har valgt å analysere 20 forskjellige dokumenter, for å få flere ulike syn på hvordan flerspråklige barn blir inkludert i barnehagen. I søket av dokumentene som er relevant for vår problemstilling, har vi hatt fokus på noen søkeord; mangfold og inkludering, språk, foreldresamarbeid, fellesskap og trygghet. Valget av disse ordene falt på hva vi selv tenkte var relevant for oppgaven, i tillegg til hva vi har lært om flerspråklige barn og inkludering i barnehagen. Typen dokumenter vi har analysert er tre bøker, én rammeplan, fire artikler og fire forskningsartikler, fire årsplaner, én utviklingsplan, én bachelor oppgave, ett lovverk og én kommunal nettside. Når vi skulle analysere dokumentene vi hadde funnet, brukte vi et analyseskjema. Analyseskjemaet besto av tre deler; 1. Beskrive materialet, 2. Systematisere innholdet og 3. Tolke innholdet. Vi gikk først gjennom dokumentet vi skulle analysere, og skrev hva det handlet om i første punkt. Deretter systematiserte vi innholdet ved å trekke frem det som var mest relevant/interessant for vår oppgave. Til slutt tolket vi dokumentet med hva de fortalte oss, og hva det hadde å si for vår problemstilling.

3.3 Forskningsetikk

I vår oppgave blir kildekritikken vår form for forskningsetikk. Det vil være sentralt å være kritisk til kilder i skrivingen av vår dokumentanalyse. “Kildekritikk handler om å bruke kilder på en informert og reflektert måte, slik at forskeren i størst mulig grad kan trekke holdbare konklusjoner på grunnlag av kildematerialet” (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 90). I en kildekritisk tilnærming skal vi analysere dokumentene ved å ha med oss hovedelementene; autensitet, troverdighet ift. formålet, representativitet og tolkning/betydning av dokumentet (Christoffersen & Johannesen, 2012, s. 90). I søket etter kilder har vi tilnærmet oss disse ved å være opptatt av når de er skrevet. Fokuset vårt har vært å se på det som er fra år 2000 og opp til 2022. For å finne kildene våre søkte vi i oria.no etter bøker og artikler som kunne ha noe med vår problemstilling å gjøre. Vi fant flere ulike artikler, bachelor-oppgaver og bøker som vi ville lese gjennom. Det er også blitt søkt i google med søkeord som “flerspråklige barn i barnehagen” og “inkludering av flerspråklige barn”, for å finne mer. Vi ville også ha med noen årsplaner for å se på hvordan problemstillingen vår faktisk er i ulike barnehager. Dette synes vi var utfordrende, og fikk hjelp av veileder.

4.0 Analyse

I dette kapitlet skriver vi om analysene våre og kategoriserer de inn i tre hovedgrupper; språklig mangfold, inkludering og trygghet gjennom foreldresamarbeid.

Funnene vi har gjort er at bruk av ulike språk på avdelingen gjør at barna får en forståelse for hverandre og kan knyttes tettere. Barnehagelæreren må se mangfoldet som en ressurs, og må derfor ha kompetanse for å ivareta det språklige mangfoldet i barnehagen. Om pedagogen bygger på barnets kunnskaper og erfaringer vil barn føle seg sett og inkludert og på den måten vil de kunne knytte ord og handlinger lettere sammen. At barna føler på trygghet er essensielt for å bli inkludert i barnehagen, og med dette er foreldresamarbeidet også sentralt.

4.1 Språklig mangfold

I bøkene vi har lest til vår dokumentanalyse skriver Giæver (2015) det om hvordan språklig mangfold i en flerkulturell barnehage skal vises, respekteres og ha en plass. Ved å vise frem mangfoldet av språk og kulturer til resten av barnegruppen får barna en forståelse og kan knyttes tettere. Ettersom kulturen stadig er i endring, må personalet belyse om barnehagekulturen og legge til rette for at barna skal få vise frem mangfoldet av språk. Giæver påpeker at barnehagen bør ha mål knyttet til mangfold for å skape et miljø som oppleves som trygt, ikke bare for majoritetsspråklige, men også minoritetsspråklige (Giæver, 2015, s. 66). Flerspråklige barn står ganske sentralt hos pedagogene som er intervjuet i boken "Barnekultur". De legger vekt på at morsmålet er viktig i deres arbeid på avdelingen og at de har lært seg ulike fraser, ord og setninger på barnas morsmål i inkluderingen av de flerspråklige barna. Pedagogene mener språket må synliggjøres i barnehagen og være en del av barnehagens hverdag, og ordene de lærer seg blir dratt med i leken på avdelingen (Kibsgaard, 2016, s. 74-79).

Siden barnehagene idag er så mangfoldige, er det viktig at personalet har kunnskap og kompetanse til å ta imot alle barn. Det er viktig at personalet ser de flerspråklige barna som en ressurs, og reflekterer over de kunnskapene de har (Pløger, 2018). Anne-Linn Bang (Bang, 2019) er barnehagelærer og skriver i sin artikkel om mangfoldet og at hun har fokus på at barna skal møte alle språk og morsmål i det mangfoldige samfunnet vi lever i, og tar de med på biblioteket for å vise frem bøker på ulike språk. Hun ønsker å skape felles referansepunkter og felles utgangspunkt for lek (Bang, 2019). I en annen artikkel står det om å ha flerspråklig bibliotek i barnehagen. Her kan foreldre og barn låne med seg bøker hjem på

ulike språk, og om det er utfordrende å finne en bok på et enkelt språk, har foreldre vært med å skape en bok på det morsmålet. Når disse bøkene blir lest i barnehagen vil alle barna ha eierskap til boken, og kan skape felles utgangspunkt for lek (Holum, 2019). I artikkelen “språkløs” eller flerspråklig?” settes det lys på å fremme mangfold og bruke andre kommunikasjonsmåter, slik at barnet kan bli en del av barnegruppen. De ansatte har et ressursperspektiv på flerspråklighet og mangfold, som er med på å styrke barnas selvfølelse og utvikling. Personalet kan oppmuntre til deltakelse og sørge for et godt samspill med barna uansett språk (Finnanger, 2022). For å skape trygghet kan barnehagelæreren bygge på barnets egne erfaringer, kommunikasjonsmåter og språkbruk. Bruk av førstespråket vil gi bedre forståelse av hva som snakkes om og fortelles om i samlingsstunden, da mange forstår morsmål bedre enn andrespråket. Lek er en arena for læring, og med voksen som støttespiller vil dette gi bedre forståelse for leken (Statped, 2022).

Både voksne og barn skal oppleve mangfoldet som en ressurs, og Johannes læringscenter er en stor del av det språklige mangfoldet i Stavanger, da det er her flere som innvandrer til Norge kommer i språklæringsklasser og barnehage og skole for å lære seg det norske språket. Johannes skriver at stavangerbarnehagen har et stort mangfold, og ved å verdsette mangfoldet i barnehagen med å synliggjøre likheter og ulikheter gjennom i vårt tilfelle, språk, betyr å anerkjenne barns ressurser og erfaringer. De skriver at det er et viktig mål å styrke barns selvbilde og gjøre de stolte av kulturene, både hjemme og norsk, og fremme at mangfold er noe flott, som kan være med på å forebygge utestenging og mobbing, og at dette da fører til inkludering da alle verdsettes like mye (Johannes læringscenter, 2016-2018, s. 17).

To pedagoger som er intervjuet i en bachelor oppgave med fokus på inkludering og fellesskap med minoritetsspråklige barn, har fortalt at de har stort fokus på mangfoldet i barnehagen og samfunnet. De bruker ulike verktøy og har om høsten hver sin måte å fremme mangfoldet på slik at alle skal bli inkludert i barnehagen. Det skrives at årsplanene til barnehagene gjenspeiler det de arbeider med når det kommer til mangfoldet, og det inkluderende fellesskapet deretter (Sandvik, 2017, s. 18-26).

Norges offentlige utredninger har ulike prosjekter de har og vil gjennomføre for å sikre flerspråklige barn en god norsk opplæring. Disse prosjektene er dannet på samme grunnlag om å ønske en bedre fremtid der mangfold blir sett på som en ressurs for å utvikle fellesskap. Kompetanse for mangfold, Språksterk og SL+-prosjektet er noen prosjekter NOU har

igangsatt. Disse har fokus på flerspråklige barn i barnehagen. Ved å se på prosjektene kan vi se hvordan det trengs bedre oppfølging på barn med minoritetsspråk. For å sikre en god inkludering må det være god faglig kompetanse om hvordan bruke og fremme mangfold i barnegruppen (NOU, 2022:13, 39-118).

I Jåttå barnehages årsplan beskrives det at de vil ha et inkluderende fellesskap og fokusere spesielt på mangfold. Jåttå vil at barn skal føle seg likeverdige, og ønsker samtidig å anerkjenne mangfold. Barna skal få bekreftelse på identiteten sin, og de skal se på likheter og ulikheter, og få bekreftelse (Jåttå barnehage, 2021). Barnehagen har også egne mål om hvordan de kan gjøre det språklige mangfoldet til en berikelse for hele barnegruppen, som går på å samarbeide med foreldre og informere de om betydningen av å bruke morsmål i samspill med barnet, anerkjenne og synliggjøre barnas morsmål, lære viktige ord på de språkene som er representert i barnegruppen, synliggjøre de ulike språkene, samarbeide nært med tospråklig assistent når det er aktuelt og jobbe systematisk med flerspråklige barns språkutvikling (Jåttå barnehage, 2021). Solborg barnehage har også fokus på språket, og skriver at det er viktig for barnas utvikling på flere områder. De påpeker at leken er et viktig område for språkutvikling, og at et godt utgangspunkt er tilrettelagt tema lek. Om hvordan barnehagen arbeider for å fremme kommunikasjon og språk, kommer det frem at de arbeider med felles fortellinger eller tema, hvor de lager leksituasjoner der barna kan leke det de hører og lærer i samlingene. Dette mener de styrker barnas språk og er til god hjelp for de flerspråklige barna som lærer et nytt språk (Solborg barnehage, 2022).

4.2 Inkludering

Boken om tiltak for et godt inkluderende oppvekstmiljø passer til problemstillingen med tanke på hvor dypt de går i inkluderingsbegrepet. Haugen tar for seg inkludering som et begrep for å fremme mangfold. Hun setter inkludering og deltagelse tett opp mot hverandre og hevder at de går hånd i hånd. For å bli inkludert må en delta, og for å delta må man bli inkludert. Ifølge Haugen omfatter inkludering det å delta og lære, og samtidig anerkjenne mangfoldet (Haugen et al., 2015, s. 21-22).

I Inkluderende språkfellesskap i barnehagen står det om inkludering i forskjellige sammenhenger. Det står blant annet at barn med annet morsmål skal støttes og oppmuntres til deltagelse, slik at de føler seg inkludert i fellesskapet. Giæver hevder at i en inkluderende barnehage blir språkbakgrunner synliggjort. For å få god språkopplæring i barnehagen er det

essensielt å bli inkludert. Barn med annet morsmål må ha positive samhandlinger for å ville bruke språket til å kommunisere. Ved å inkludere flerspråklige barn, setter man altså i gang en prosess der barna får lyst å kommunisere, og dermed gradvis plukker opp ord. Barna skal føle seg som likeverdige deltakere, og skal oppfordres til å bidra og delta i den grad som er mulig, og skal få støtte av en voksenrolle om nødvendig (Giæver, 2015, s. 15-88).

I barnehagen skal barna møte voksne de kan føle seg trygge på og bli inkludert i barnegruppen. Personalet skal ha kunnskap til å imøtekomme alle. Det er sentralt at personalet ser barna som en ressurs, og reflekterer over kunnskapene barna har. Med dette blir alle barna satt i fokus, og dermed inkludert i barnehagen. Ved å lære seg sanger, å telle og å fortelle fortellinger og bruke leker fra hjemlandene til de flerspråklige barna, vil de føle seg verdifulle og inkludert i lik grad som norskspråklige barn i barnehagen (Pløger, 2018).

Stavanger kommune har en egen side som forteller om inkluderingen og hvordan barnehagene jobber med flerspråklige barn. Barnehagene i Stavanger har god kunnskap om hvordan tilrettelegge for inkluderingen av alle barn, noe som sier oss at barnehagene i Stavanger kommune skal bruke og bruker ressursene som er for å skape et godt fellesskap for alle barn. Med å bringe inn tilbudet om veilederkorps fra Johannes og tverrfaglige barnehageteam viser dette at de flerspråklige barna blir tatt på alvor i barnehagene, og at det er et godt tilbud som kan fremme inkluderingen i barnehagen (Stavanger kommune, 2022).

I sin utviklingsplan beskriver Johannes læringssenter at det å gjøre seg forstått på sitt eget morsmål gjør at barnet forstår det som skjer. Morsmålet er sentralt for de flerspråklige barna da det gir større delaktighet sin kan føre til inkludering (Johannes læringssenter, 2016-2018, s. 18).

I årsplanen for Solborg barnehage beskriver de at de arbeider mye med språket og setter fokuset på at dette er sentralt for inkluderingen i fellesskapet. I arbeidet med å fremme kommunikasjon og språk, skrives det om felles fortellinger eller tema, hvor de lager lekesituasjoner hvor barna kan leke det de hører og lærer i samlingene. Det er tydelig at personalet legger til rette for lek som alle i barnehagen har et eierskap til, derav inkludering av alle barna. Dette kan gi bedre forståelse av leken, og dermed deltakelse i større grad (Solborg barnehage, 2022). Storhaug barnehagene skriver i sin årsplan at de ønsker å inkludere barna og danne et fellesskap alle barna kan være med i. Storhaug barnehagene vil

være inkluderende barnehager og løfte frem mangfold og ulike kulturer. De legger vekt på at barna skal danne vennskap med hverandre og legger til rette for gode lek og samspillssituasjoner. De vil hjelpe barna å få frem budskapet sitt, og ønsker å bruke morsmål eller tegnspråk som en støtte for å bygge opp norskerferdigheter. Dette for å inkludere de flerspråklige barna (Storhaug barnehagene, 2021). Jåttå barnehage sin årsplan bruker inkluderingsmodellen, og de ønsker et inkluderende fellesskap. De har tre hovedelementer: at barna skal oppleve mestring, tilhørighet og positiv selvfølelse. Barna skal se på ulikheter og likheter, og få bekreftelse. De vil bruke språklig mangfold til berikelse for barnegruppen, ved å anerkjenne mangfold (Jåttå barnehage, 2021).

Flerspråklig bibliotek ser ut til å være viktig for både barna, barnehagen og foreldre, da dette bidrar til å bedre språket og at barna og foreldrene føler seg inkludert i fellesskapet. Barnebøkene er på de ulike morsmålene i barnegruppen og norsk, som familiene har mulighet til å låne med seg. Bøker det har vært vanskelig å finne på enkelte språk, har barnehagen samarbeidet med foreldrene for å lage egne barnebøker, samt oversatt, slik at alle har mulighet til å få med seg en bok hjem på sitt eget morsmål. Bøkene blir felleseie for hele barnegruppen, som også har vært en starter for lek. Når alle har kjennskap til boken, kan det føre til at flere får være deltakende. Denne barnehagen forteller også om snakkende penner, som brukes til å lese bøker på ulike språk, som fører til inkludering av de flerspråklige barna ved at de brukes på en lærerik måte og som kan være interessant for alle barna. Barnehagen har også laget ordlister sammen med foreldrene, i tillegg til å lære seg språkene og tilegne seg sanger, fraser og ord, som bidrar til at de flerspråklige barna blir sett og hørt, samtidig som de føler seg verdifulle (Holum, 2019).

I artikkelen om flerspråklighet og tilrettelegging i barnehagen står det at ved å ha en pedagogisk plan og tilrettelegge for barnets egne behov, kan de få et tilpasset miljø der de kan delta og samtidig forstå det som gjøres. Det at det bygges på barnets egne erfaringer og kunnskap er relevant for at barna skal føle seg sett og inkludert. Ved bruk av ulike midler kan barna få hjelp til å bli tatt på alvor av både barn og voksne. De får frem budskapet gjerne ved bruk av for eksempel tegning, tegnspråk. At personalet lærer seg å bruke noen ord på førstespråket til barnet vil inkludere barnet. Disse nøkkelordene kan bli brukt i lekesituasjoner og andre samhandlinger for å få en knytning mellom ord og betydning. Lek gir læring av samspillferdigheter, språk, kognitive og sosiale ferdigheter. Ved å ha en voksen på siden kan barnet bli inkludert når de faller ut. De flerspråklige barna kan dra nytte av å

snakke om leken på forhånd, med de andre barna og de voksne, dette vil da gi inkludering på en måte som gjør det forståelig for barna å delta, også de flerspråklige barna (Statped, 2022). Flerspråklige barn skal høre til og delta i læringsfellesskapet og inkluderes i barnehagen. Statped trekker inn rammeplanen for barnehagen hvor de vektlegger et inkluderende fellesskap og inkludering. De beskriver at tilrettelegging av lek og aktiviteter med andre barn med støtte fra voksne vil kunne gi trygghet og økte muligheter for kommunikasjon og samspill med norskspråklige barn, og dermed bli inkludert i fellesskapet (Statped, 2021).

4.3 Trygghet gjennom foreldresamarbeid

I årsplanen for Ullandhaug-barnehagene skriver de gjennom foreldresamarbeid at alle familiene har ulike behov, ønsker og forutsetninger. Familiene har ulik sosial, kulturell og religiøs tilhørighet, og snakker ulike språk og har ulike livssituasjoner. Vi ser at det språklige mangfoldet befinner seg i barnehagene (Ullandhaug-barnehagene, 2022). Storhaug barnehagene har stort fokus på trygghetssirkelen og at barna skal føle seg godt tatt vare på om de er høyt oppe eller lavt nede på sirkelen. Personalet må ha kompetanse om hva som er best for enkeltbarna. De legger vekt på at barna skal danne vennskap med hverandre og legger til rette for gode lek og samspillsituasjoner (Storhaug barnehagene, 2021).

Forskning som er gjort i noen europeiske land, inkludert Norge, forteller oss at barnehagen har en viktig rolle når det kommer til flerkulturelle og flerspråklige familier. Barnehagen fungerer som et bindeledd mellom familiene og storsamfunnet. Det vil si, det kan være sentralt med foreldresamarbeid i barnehagen med de flerspråklige familiene, som da vil føle seg inkludert (Mejlbo, 2020). Siden barnehagene idag er så mangfoldige, er det sentralt at personalet har kunnskap og kompetanse til å ta imot alle barn. De skal møte voksne de kan føles seg trygge på og bli inkludert i barnegruppen. Det er essensielt at personalet ser barna som en ressurs, og reflekterer over de kunnskapene barna har. Med dette blir alle barna tenkt på, og dermed inkludert i barnegruppen. Ved å lære seg sanger, å telle og fortelle fortellinger og leke leker fra hjemlandene til barna, vil barna føle seg verdifulle og inkludert i lik grad som norskspråklige barn i barnehagen. Foreldresamarbeid er også sentralt, det er ikke bare barna som skal inkluderes, men også foreldrene (Pløger, 2018). Med en pedagogisk plan og tilrettelegging for barnets egne behov, kan de delta og forstå det som gjøres. Det bygges på barnets egne erfaringer og kunnskap og de blir sett, inkludert og blir tatt på alvor (Statped, 2022). Tilrettelegging av lek og aktiviteter med andre barn, med støtte fra voksne vil kunne gi trygghet og økte muligheter for kommunikasjon og samspill med norskspråklige barn.

Foreldresamarbeid kan være sentralt her for å bli kjent med barns erfaringer, interesser og språkkunnskaper (Statped, 2021).

I artikkelen til Anne-Linn Bang (Bang, 2019) vises det at hun er opptatt av at barna skal møte alle språk og morsmål i det mangfoldige samfunnet vi lever i. Hun skriver at hun tar barna med seg på biblioteket for å se i bøker, og flere finner bøker på sitt eget språk (Bang, 2019). Som nevnt over ser flerspråklig bibliotek ut til å være viktig for både barna, barnehagen og foreldre, da dette bidrar til å bedre språket og at barna og foreldrene føler seg inkludert i fellesskapet. Samtidig er de samme barnebøkene på morsmålene og norsk, som familiene har mulighet til å låne med seg. Og bøker det har vært vanskelig å finne på enkelte språk, har foreldrene vært med å skrive egne barnebøker, og oversatt, slik at alle har mulighet til å få med seg en bok på sitt språk hjem (Holum, 2019). Det viser seg at dette eierskapet til disse fortellingene gir glede og gjør at barnet føler seg verdifullt og betydningsfullt i barnehagen. Det er også med på å styrke foreldresamarbeidet, kanskje fordi barnehagen viser interesse fra barnas egen kultur. Det danner en bekreftelse på barnet og familien (Nyberg, 2012).

I bøkene vi har lest og analysert kommer det frem at flerspråklige barn og deres trygghet står ganske sentralt i hverdagen til flere. I “Barnekultur” skrives det om at morsmålet er sentralt i pedagogenes arbeid på avdelingen og legger til rette for å lære barnas morsmål gjennom ord og setninger, slik at barna skal føle seg verdifulle og sett (Kibsgaard, 2016, s. 74-79).

Barnehagen og personalet, eventuelt en flerspråklig assistent kan arbeide med å bruke og bygge opp barnets morsmål for å lære seg norsk, gjerne gjennom lek, dialoger, planlagte og spontane opplegg. Barna skal føle seg som likeverdige deltakere og bør oppfordres til å bidra/delta i den grad som er mulig, og få støtte av en voksenrolle om nødvendig (Giæver, 2015, s. 88)

I Johannes læringscenter sin utviklingsplan skriver de at morsmål er viktig for barna i barnehagen. Det gir større delaktighet som kan føre til inkludering, og at barna ikke faller utenfor. Utviklingsplanen presiserer også at flerspråklige assistenter kan bidra til at alle barn integreres i et fellesskap, og at de kan fungere som en brobygger og kulturformidler mellom flerspråklige og etnisk norske barn. Videre skriver de at barnehagen er en god møteplass for barn og voksne med ulik bakgrunn. Et mål må derfor være å styrke barns selvbilde og gjøre de trygge og stolte i de kulturene de er en del av, både hjemme kulturen og den norske kulturen. Dette er med på å styrke identitet og gir alle barn og voksne perspektivutvidelse

(Johannes læringssenter, 2016-2018, s. 17).

Rammeplanen for barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017) sier mye om inkludering, og dette skal utspille seg i barnehagens hverdag. Blant annet skal personalet fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta og erfare glede i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20), og sørge for et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Mangfold og inkludering skal være sentralt i barnehagens hverdag, og de skal fremmes.

5.0 Drøfting

Kulturen er i stadig endring, og personalet i barnehagen må derfor belyse barnekulturen og legge til rette for at barna skal vise frem mangfoldet av språk. Giæver (2015) skriver at språket skal brukes og ha en betydelig plass, og ved å vise frem mangfoldet av språk til barnegruppen, får barna en felles forståelse og kan dermed knyttes tettere (Giæver, 2015, s. 66). Barnehagen er en arena for barn der de får sitt første møte med ulikhet. Personalet får en barnegruppe å forholde seg til og tilrettelegge for. Å få frem barnas ulike livsverdener er sentralt for å skape forståelse. Morsmål er noe barna holder nært og kjært, og ved å ta i bruk dette vil de flerspråklige barna oppleve en sammenheng mellom hjem og barnehage. (Glaser, 2019, s. 113-114). For å belyse det språklige mangfoldet i barnegruppen, er det nødvendig å vise til de ulike språkene ved å lære seg ord og setninger, i tillegg til sanger, rim og regler som kan brukes på avdelingen (Høigård, 2013, s. 146).

Gjennom årsplanene ser vi at familiene har ulike forventninger og forutsetninger, behov og ønsker (Ullandhaug-barnehagene, 2022). Siden ulike familier har ulike behov, kan det derfor være sentralt å ha et godt foreldresamarbeid (Glaser, 2019, s. 115). Personalet må derfor være bevisst på egne holdninger, kunnskaper og erfaringer. Barnehagen skal ha et språklig og kulturelt mangfold, som alle barn skal føle at de er en del av (Glaser, 2019, s. 111-112). Det er essensielt å skape en trygg arena for barna der de kjenner seg anerkjent og godtatt.

Storhaug barnehagene har satt seg godt inn i trygghetssirkelen og bruker den som en ramme for å sjekke barnas trivsel. De ansatte skal ha denne i bakhodet og møte barnas behov på best mulig måte. For at barna skal få gode samspill, er det sentralt for personalet å kjenne igjen hvilken rolle de skal tre inn i, i forhold til hvor barna er på trygghetssirkelen (Storhaug barnehagene, 2021). For å sikre barns trygghet er det nødvendig at personalet samarbeide med foreldrene. Foreldre skal også føle på trygghet når de leverer fra seg barna i barnehagen.

Barna må kjenne på en sammenheng mellom hjem og barnehagen, for å føle seg trygge (Glaser, 2019, s. 111)

Rammeplanen for barnehagen skriver at personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta og erfare glede i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20), og sørge for et inkluderende fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Ifølge Arendt (1996, sitert i Giæver, 2015) handler det å arbeide med barnehagen som en inkluderende språkarena om å forstå mangfoldet av perspektiver som preger en flerkulturell barnehage. Derfor må barnehagelæreren skape et inkluderende miljø, der det er mulig å få anerkjennelse for å være ulike (Giæver, 2015, s. 15-16). Barnehagene i Stavanger har ifølge Stavanger kommune god kunnskap om hvordan tilrettelegge for inkluderingen av alle barn (Stavanger kommune, 2022). Inkludering handler om å oppmuntre til deltakelse og læring, blant annet ved å anerkjenne ulikhet og mangfold (Haugen, 2015, s. 22). Ifølge Høigård har barnehagelæreren en essensiell rolle når det kommer til inkluderingen av flerspråklige barn, da de vil kjenne på identitetsbekreftelse og føle seg anerkjent (Høigård, 2013, s.146).

Å se mangfoldet som en ressurs er noe Johannes læringssenter setter høyt. Barnehagene i Stavanger har et stort mangfold av barn med ulik bakgrunn, og derfor mener de at man må verdsette mangfold (Johannes læringssenter, 2016-2018, s. 17). Vibeke Glaser (2019) skriver at det er forskjell på å møte mangfold som ressurs enn som et problem. Om man ser på det som en ressurs er man med på å utvikle barnehagen som en mangfoldig arena, derimot om mangfoldet blir sett på som et problem, vil dette hindre barnehagens virksomhet (Glaser, 2019, s. 114). Det kan dog få konsekvenser, da det kan være ulik forståelse av hva mangfold er og bør være, mellom de ulike partene. Johannes læringssenter vil synliggjøre likheter og ulikheter og ønsker å anerkjenne barnas morsmål, som er med på å styrke barns selvbilde og bekrefter barns identitet (Johannes læringssenter, 2016-2018, s. 17). Ifølge Palludan vil barn som opptrer “feil” i forhold til barnehagens rammer ikke få anerkjennelse av personalet. De flerspråklige barna kan oppleve å bli oversett og gjerne bli nedsnakket i stedet for at personalet forsøker å kommunisere med barnet ved å bruke utvekslingstone, og prøve å forstå handlingene (Giæver, 2015, s. 19).

I boken “barnekultur” beskriver pedagoger i et intervju at morsmålet er essensielt i det pedagogiske arbeidet på avdelingen og de legger til rette for å lære noen ord og setninger på morsmålene som finner sted i barnegruppen, slik at barna føler seg verdifulle (Kibsgaard,

2016, s. 74-79). For å inkludere alle barna i barnegruppen kan nettopp det å lære seg ord, setninger og fraser på barnas morsmål være nødvendig, for at alle skal føle seg sett, men for at alle barna skal føle på en identitetsbekreftelse er det viktig å også inkludere hele barnegruppen. Det kan for eksempel være at alle lærer seg å si “hei” på de ulike språkene på avdelingen, og å lære seg sanger, som blir felleseie for hele barnehagen. Dette vil være verdifullt for de flerspråklige barna (Høigård, 2013, s. 146).

Avslutning

I lys av vår problemstilling om hvordan flerspråklige barn blir inkludert i barnehagen, har vi gjennom oppgaven samlet og drøftet våre viktigste funn. Vi kan se at kulturen er i stadig endring, og derfor må barnehagelæreren legge til rette for det språklige mangfoldet. Det er essensielt at alle barn kjenner seg anerkjent og få bekreftet sin identitet.

Vi kan se at gjennom årsplanene vi har analysert, at barnehagene har ulike mål som de streber etter for å opprettholde for å sørge for at alle barn har en betydelig rolle og føler seg inkludert. Også foreldresamarbeidet kommer tydelig frem, og det blir beskrevet at alle har ulike forventninger og erfaringer som må tilrettelegges for å møte barna og foreldrenes behov. Dette for å skape trygghet og sørge for at barna blir ivaretatt i barnehagen på best mulig måte. Personalet må derfor være bevisst på sine egne holdninger, kunnskaper og erfaringer.

Å se mangfoldet som ressurs står frem som et stort tema, da barnehagene i dag er mangfoldige. Om pedagogen ser på det som en ressurs, utvikles barnehagen som en mangfoldig arena, men ses det på som et problem vil det hindre barnehagens virksomhet. Det kan være sentralt å se på barnas likheter og ulikheter, som er med på å styrke barnas selvbilde.

Alle barn skal få delta i fellesskapet og erfare glede i lek i barnehagen. For at det skal være en inkluderende språkarena må barnehagen forstå at mangfoldet av perspektiver er det som gjør barnehagen flerkulturell. Barnehagene skal ha god kunnskap om hvordan ivareta og inkludere flerspråklige barn, som handler om at barna skal kunne delta og lære på lik linje som de flerspråklige barna. Barnehagelæreren er bindeleddet mellom flerspråklige barn og norskspråklige barn, og har en essensiell rolle i inkluderingen.

Ved å vise barna ulike språk i barnegruppen vil barn med et annet morsmål føle seg verdsatt. Ved å ta i bruk de ulike språkene gjennom sanger og enkelte ord, og gjør de til en del av barnehagens hverdag, vil barnehagen få et fellesskap der alle føler felleseie for disse.

Avslutningsvis vil vi si at vår studie er relevant for barnehagelærerutdanningen, med hvordan vi som pedagoger bør tre frem for å kunne utvikle barnehagen og bruke mangfoldet som en ressurs. Vi ser at barnehagene er på god vei mot utbyggingen av en flerspråklig arena, men på grunn av at samfunnet er i utvikling vil vår problemstilling bli et mer og mer relevant å utforske.

Litteraturliste

Bang, A-L. (2019). Det er dette som er verden!. *Barnehageforum*.

<https://www.barnehageforum.no/artikkel.asp?artikkelid=6148>

Finnanger, E. W. (2022). «Språkløs» eller flerspråklig?. *Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring*. <https://nafo.oslomet.no/spraklos-eller-flerspraklig/>

Giæver, K. (2015). *Inkluderende språkfellesskap i barnehagen* (2. utg.). Fagbokforlaget.

Glaser. (2018). *Foreldresamarbeid : barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2. utg., p. 189). Universitetsforlaget.

Haugen, Elvegård, & Berg. (2015). *Tiltak for et godt og inkluderende oppvekstmiljø*. NTNU Samforskning AS.

Holum, L-M. (2019). Flerspråklig bibliotek i barnehagen. *Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring*. <https://nafo.oslomet.no/flerspraklig-bibliotek-i-barnehagen/>

Høigård. (2019). *Barns språkutvikling : muntlig og skriftlig* (4. utgave.). Universitetsforlaget.

Kibsgaard, S. (2016). Barnekultur i flerkulturelle barnehager. I H. Jæger & J. K. Torgersen

(Red.). *Barnekultur*. (1. utg., s. 74-87). Cappelen Damm Akademisk

Jåttå barnehage. (2021). *Årsplan Jåttå barnehagene 2021-2022*.

<https://www.minbarnehage.no/DynamicContent/Documents/141-jatta-%C3%85rsplan-2021-22-9e4a521f-6554.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Larsen, & Slåtten, M. V. (2019). *En bok om oppvekst: samfunnsfag for barnehagelærere* (5. utgave.). Fagbokforlaget.

Mejlbo, K. (2020). Ny forskning: Barnehagene spiller en viktig rolle i flerkulturelle

samfunn. *Utdanningsnytt.no*. <https://www.utdanningsnytt.no/integrering/ny-forskningbarnehagene-spiller-en-viktig-rolle-i-flerkulturelle-samfunn/230094>

NOU 2022:13. (2022). *Med videre betydning: et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole*. Kunnskapsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/4845f96e887444c98d7a102f1b00bca1/nou/pdfs/nou202220220013000dddpdfs.pdf>

Nyberg, E. (2012). Integrering med dramalek. *Forskning.no*.

<https://forskning.no/barn-og-ungdom-innvandring-partner/integrering-med-dramalek/670727>

Ommundsen, O. R. (2016-2018). *Johannes læringscenter utviklingsplan*. Johannes

læringscenter. <https://www.minbarnehage.no/DynamicContent/Documents/305-bf83789a-554b-4ca1-8262-d39c0b365cb1.pdf>

Sandvik, T. (2017) *Et inkluderende felleskap: Hvordan arbeider to ulike barnehager med å skape et inkluderende felleskap i en flerkulturell barnehage?*

<https://open.dmmh.no/dmmhxmlui/bitstream/handle/11250/2569932/Bachelor%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Solborg barnehage. (2022). *Årsplan for Solborg barnehage 2022/2023*.

<https://www.minbarnehage.no/solborg/Underside/18349>

Statlig spesialpedagogisk tjeneste. (2021). *Flerspråklighet og inkludering*.

<https://www.statped.no/flerspraklighet/flerspraklighet-og-inkludering/>

Statlig pedagogisk tjeneste. (2022). Flerspråklighet og tilrettelegging i barnehagen. *Statlig pedagogisk tjeneste*.

<https://www.statped.no/flerspraklighet/flerspraklighet-og-tilrettelegging-i-barnehagen/>

Stavanger kommune. (2022). *Flerspråklige barn*. Stavanger kommune.

<https://www.stavanger.kommune.no/barnehage-og-skole/barnehage/barn-med-spesielle-behov/flerspraklige-barn/>

Storhaug barnehagene. (2021) *Årsplan Storhaug barnehagene 2021/2022*.

<https://www.minbarnehage.no/DynamicContent//Documents/802-storhaugbhg-%C3%85splan-2021-22-Storhaugbarnehagene-c68ccdeb-07c7.pdf>

Sjøvik. (2007). En barnehage for alle : spesialpedagogikk i førskolelærerutdanningen (2. utg., p. 351). Universitetsforlaget.

Ullandhaug-barnehagene. (2022). *Årsplan Ullandhaug-barnehagene 2022/23*.

<https://www.minbarnehage.no/DynamicContent//Documents/795-ullandhaug-%C3%85rsplan-2022-2023-b371db09-6e0d.pdf>

Pløger, X. (2018). Flere minoritetsspråklige barn i barnehagen. *Nasjonalt senter for*

flerkulturell opplæring. <https://nafo.oslomet.no/flere-minoritetsspraklige-barn-i-barnehagen/>